

H.N. gegn Póllandi

Dómur frá 13. september 2005

Mál nr. 77710/01

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Haagsamningur um brottnám barna. Málsmeðferð innan hæfilegs tíma.

1. Málsatvik

Kærandi er norskur ríkisborgari, fæddur 1964 og býr í Noregi. Árið 1987 kvæntist hann M.C., pólskum ríkisborgara, og eignuðust þau þrjú börn saman, dótturina A fædda 1989, soninn B fæddan 1992 og dótturina C fædda 1994. Fjölskyldan bjó í Noregi.

Kærandi og M.C. skildu mars 1998. Þann 15. júní saman ár dæmdi undirréttur í Noregi kæranda forsjá yfir börnunum þremur. M.C. var veittur umgengnisréttur en samkvæmt honum gat hún heimsótt börnin einu sinni í viku og aðra hverja helgi en var bannað að heimsækja börnin í skóla þeirra.

Í ágúst 1999 fór M.C. með börnin til Póllands án vitundar og samþykkis H.N. Tveimur dögum síðar leitaði kærandi til pólska dómsmálaráðuneytisins með beiðni um aðstoð við að endurheimta börnin á grundvelli Haagsamnings um einkaréttarleg áhrif af brottnámi barna sem gerður var í Haag 25. október 1980 (hér eftir nefndur Haagsamningurinn). Var beiðni hans framsend undirrétti í Varsjá.

Í nóvember 1999 frestaði dómstóllinn fyrsta þinghaldi af nokkrum í máli kæranda. Í desember 1999 óskaði dómstóllinn eftir matsgerð dómkvadds matsmanns um tengsl barnanna við foreldra sína og var hún lögð fram í febrúar 2000. Þann 2. mars 2000 lagði dómstóllinn fyrir M.C. að skila börnunum aftur til kæranda. Þar sem M.C. áfrýjaði dóminum var kærandi úrskurðaður umgengnisréttur við börnin á meðan málið væri til meðferðar á áfrýjunarstigi. Vegna ótta við að M.C. myndi koma reyna að börnunum undan óskaði lögmaður kæranda eftir því að börnin yrðu sett í umsjá yfirvalda. Var þeirri beiðni hafnað. Þann 4. júlí 2000 staðfesti áfrýjunardómstóll niðurstöðu undirréttar um að M.C. skyldi skila börnunum, Lýsti M.C. því yfir við meðferð málsins að hún myndi fara með börnin í felur.

Kærandi krafðist fullnustu dómsins. Þann 8. janúar 2001 lagði undirréttur í Varsjá fyrir sýslumann taka börnin af M.C. með valdi ef nauðsyn krefði. Þann 19. apríl 2001 reyndi fulltrúi sýslumanns með aðstoð tveggja lögreglumanna, og í fylgd með félagsráðgjafa, kæranda og norska konsúlnum í Póllandi að framfylgja ákvörðun undirréttarins. M.C. hafði þá látið sig hverfa með börnin. Var brotthvarf þeirra tilkynnt lögreglu yfirvöldum í Póllandi og Noregi.

Í ágúst 2001 sendu norsk stjórnvöld pólskum stjórnvöldum upplýsingar um bankareikning M.C. í Varsjá þar sem norska ríkið lagði lífeyri hennar inn. Ekki virtist sem pólska ríkið hæfi aðgerðir á grundvelli þeirra upplýsinga.

Þann 28. febrúar 2003 fékk undirréttur í Varsjá upplýsingar um að M.C. hefði verið ákærð fyrir undirrétti Białystok fyrir að vera með fölsk skilríki fyrir sjálfa sig og tvö börn. Á þeim tíma var búið að finna A og hún hafði verið færð til kæranda í júlí 2002. Var hinum tveimur börnunum komið til kæranda í apríl 2003.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi að vanræksla stjórnvalda á að fullnusta dóm um skyldu M.C. á grundvelli Haagsamningsins til að skila honum börnunum hefði brotið gegn friðhelgi einkalífs og fjölskyldulífs hans samkvæmt 8. gr. sáttmálans og 1. mgr. 6. gr. sáttmálans um rétt til málsmeðferðar fyrir dómi innan hæfilegs tíma.

Niðurstaða

Um 8. gr.: Dómstóllinn taldi að pólsk yfirvöld hefðu brugðist skyldu sinni til að afhenda kæranda börn sín með skjótum hætti og ekki hefðu komið fram fullnægjandi skýringar af þeirra hálfu á töfum á meðferð málsins. Þannig hefði það tekið undirréttinn næstum tvo mánuði að afla sex blaðsíðna

matsgerðar og þá hefði málið legið óhreyft frá mars til maímánaðar árið 2000. Hvað varðaði fullnustu ákvörðunar undirréttar hefðu stjórnvöld aðeins tekið eina ákvörðun í málinu á tímabilinu frá apríl 2001 til júlí 2002. Þá voru fleiri tímabil í málsmeðferðinni þar sem málið lá óhreyft, allt frá 8 til 12 vikum.

Dómstóllinn taldi pólsk yfirvöld lítið hafa gert til að auðvelda fullnustu ákvörðunarinnar um afhendingu barnanna. Sérstaklega hefðu þau ekki brugðist við upplýsingum sem norska móttökustjórnvaldið samkvæmt Haagsamningnum kom á framfæri við þau né gripið til aðgerða í tilefni af aðvörun um að M.C. væri líkleg til að fara með börnin í felur. Þá hefði fulltrúi sýslumanns ekki hraðað fullnustu á ákvörðun undirréttar um að taka bæri börnin með valdi af M.C.

Loks taldi dómstóllinn að yfirvöld hefðu brugðist þeirri skyldu sinni að grípa til viðeigandi og skilvirkra aðgerða til að framfylgja rétti kæranda til að fá börn sín afhent sér og þannig hefði réttur hans til friðhelgi fjölskyldulífs verið brotinn.

Um 6. gr.: Dómstóllinn taldi að tafir á málsmeðferðinni mætti að stærstu leyti rekja til stjórnvalda en meðferð þess tók þrjú ár, sjö mánuði og 16 daga. Með tilliti til þeirra hagsmuna sem voru í húfi fyrir kæranda og áhrifa þeirra aðgerða sem málið varðaði taldi dómstóllinn að 1. mgr. 6. gr. sáttmálans gerði kröfu til stjórnvalda að meðferð máls kæranda hlyti skjóta málsmeðferð. Stjórnvöld hefðu brugðist þessari skyldu sinni. Var því brotið gegn rétti kæranda samkvæmt 1. mgr. 6. gr.

Pólska ríkið var dæmt til að greiða kæranda 10.000 evrur í miskabætur og 12.000 evrur í málskostnað grundvelli 41. gr. sáttmálans